

# TEWERKGESTELDEN AAN HET WOORD

**SP** 

RE-INTEGRATIE IN SÚDWEST-FRYSLÂN



# **TEWERKGESTELDEN AAN HET WOORD**

## **RE-INTERGATIE IN SÚDWEST-FRYSLÂN**

Een tussenrapportage

Mei 2013

SP Súdwest-Fryslân

# INLEIDING

In februari van dit jaar zijn dertien gemeenten in Fryslân samen met Empaselect het werkproject Pastiel gestart. Mensen die een bijstandsuitkering of IAOW uitkering aanvragen worden onder begeleiding direct aan het werk gezet om zo hun kansen en mogelijkheden op een baan te beoordelen.

Al vanaf het begin krijgt de SP klachten binnen van mensen die tewerkgesteld zijn. De klachten gaan over het soort werk dat gedaan moet worden, maar vooral ook over hoe mensen zich benaderd en behandeld voelen.

In deze tussenrapportage hebben wij een aantal ervaringen van mensen op een rijtje gezet.

Marten de Wind  
SP Súdwest-Fryslân

# DE ERVARINGEN

Onze afdeling bezocht een aantal deelnemers van het Pastiel project om te praten over hun ervaringen. De gesprekken geven de SP het beeld dat niet de mensen centraal staan maar de werkgevers. Van passend werk is geen sprake en uitzicht op eerlijk betaald werk ook niet. Mensen voelen zich als slaven tewerkgesteld en voelen zich mensonwaardig behandeld.

- Tijdens de introductie en voorlichting wijst mevrouw de B. er op dat Empaselect zegt te willen dat "iedereen hier met plezier werkt. Daarbij staat een goede samenwerking en respect voor elkaar voorop!".

Toen zij telefonisch contact opnam met de gemeente over haar bijstandsaanvraag was de eerste reactie: "Ben jij nog niet aan het doosjes vouwen bij Empatec dan?"

- Mevrouw Z. vroeg bijstand aan en moest in afwachting van een beslissing over haar aanvraag aan het werk bij Empaselect.

"Na een week werken kreeg ik te horen dat ik geen recht had op bijstand en kon zonder enige vorm van loon voor de gewerkte uren vertrekken."

- Na een periode van maanden werken in tijdelijke contracten lukt het dhr. W. een paar weken lang niet om wat anders te vinden. Hij vraagt bijstand aan, want recht op WW heeft hij nog niet en wordt opgeroepen zich te melden voor tewerkstelling.

“Ik schrok me rot. Het lijkt al nergens meer op in dit land, maar dit slaat werkelijk alles. De dwingende toon, het gevoel van bij het handje genomen te worden: gewoon vreselijk.”

De eerste ‘werkdag’ begint met een informatiebijeenkomst gevolgd door een rondleiding.

“Tijdens de rondleiding sloeg m’n gevoel van afkeer eerst eigenlijk om. Er is een houtwerkplaats, een metaalwerkplaats dus ik dacht: misschien kan ik hier dan in elk geval iets leren. Maar nee, dat kon allemaal niet, ik moest simpel productiewerk gaan doen.

De productiehal was één chaotische toestand en daar kan ik absoluut niet tegen. Iedereen praatte door elkaar en de sfeer was erg gedemotiveerd.

Ik heb een begeleider gezegd dat ik dat niet ging volhouden zo een hele dag en daar was gelukkig een mouw aan te passen. Uiteindelijk stond ik in een rustiger omgeving vonden tot poetsdoeken te snijden.”

Dhr. W. vind zichzelf prima bemiddelbaar en ziet niet in waarom hij 32 uur in de week dit soort werk zou moeten doen, in plaats van naar een normale, betaalde baan te zoeken. Het hele tewerkstellingsproject ervaart hij als vernederend en respectloos.

“Ik heb de eerste pauze direct alle uitzendbureaus waar ik contact mee heb opgebeld en gezegd dat ze iets moesten aanbieden, maakt niet uit wat, als ze me maar uit dat project halen. Dat had godzijdank resultaat en aan het eind van de dag werd ik gebeld dat ik weer voor een paar weken aan de slag kon.”

**“een vrouw met reuma aan haar handen moest toch doosjes vouwen, wat amper ging.”**

- C. wordt opgeroepen voor het tewerkstellingsproject. Hij ervaart de oproep als zeer vernederend, maar wil geen problemen en besluit zijn tijd toch maar uit te zitten.

Uit gesprekken met collega's blijkt dat de meeste van hen de werkzaamheden net als hijzelf beledigend en deprimerend vinden.

“Ik sprak ook een vrouw met reuma aan haar handen. Dat had ze gemeld bij de 'opzichter', maar toch moest ze doosjes vouwen, wat

amper ging. En er was een vrouw aan het werk van 62! Die vind toch nooit meer een normale baan?"

- E. dacht dat er was afgesproken dat hij op vrijwillige basis zou worden geholpen met re-integratie naar een normale baan.

"Dat bleek toch iets anders te liggen. In Franeker moest ik werk doen dat je kunt omschrijven als geestdodend en erg simpel. De loods was eigenlijk te klein voor het aantal mensen dat er moest werken en het was er koud."

Als er nieuwe voorraad wordt aangeleverd gaan de loods deuren open en komt er met de pallets ook een enorme kou de hal in. E. heeft hierdoor een fikse longontsteking opgelopen en meldt zich ziek.

"Dit biedt geen perspectief. Na de vier weken intake blijf je met je uitkering op dezelfde plek hetzelfde werk doen. Bij het minste of geringste wordt er door de coach gedreigd met mindering of stopzetten van de uitkering, waardoor normaal overleg niet makkelijk, zo niet onmogelijk wordt gemaakt. Ik ben blij dat ik er weg ben"

- P. is twintig en zou in de bijstand recht hebben op een kleine €230. Daarvoor moet hij dan wel 32 uur per week aan het werk.

P. heeft ADHD en kenmerken van PDD NOS en vertoont daarnaast nog in lichte mate ODD gedrag.

Hierdoor durft hij op dit moment geen uitkering aan te vragen omdat hij bang is dat hij doordraait in een lawaaierige, ongestructureerde werkomgeving. Gevolg is dat P. op dit moment geen inkomen heeft en de rekeningen van ziekenfonds, telefoon en deurwaarders zorgwekkend beginnen te worden.

**"Dit biedt geen perspectief. Na de vier weken intake blijf je met je uitkering op dezelfde plek hetzelfde werk doen."**

- Mevrouw P is 33 weken zwanger is en tijdelijk in de ziektewet vanwege klachten tijdens haar zwangerschap. Ze vraagt aanvullende bijstand aan vanwege haar kleine baan en wegvallend inkomen van haar partner. In haar aanvraag geeft ze ook zwangerschap en ziektewet aan.

Toch wordt ze uitgenodigd voor Pastiel maar gaat er vanuit dat dit in haar gezondheidssituatie niet voor haar geldt.

Ze neemt telefonisch contact op met het telefoonnummer in de brief om zich af te melden: Ze kan nu niet werken en als ze dat na haar zwangerschapsverlof wel weer kan gaat ze natuurlijk terug naar haar eigen baas.

Van de medewerkster van Pastiel krijgt ze te horen dat ze zich niet kán afmelden: 'de regels gelden voor iedereen, dus ook voor u'. Er wordt haar ook meegedeeld dat als ze niet komt dat gevolgen voor haar uitkering heeft. Ze geeft weer aan dat ze niet kán werken. Waarop de medewerkster zegt: 'ik zal doorgeven dat je geen zin hebt'.

Ze blijft hier het hele weekend mee rondlopen (vrijdagmiddag is er bij de gemeente niemand beschikbaar). Na het weekend neemt ze contact op met de gemeente. De medewerkster die ze daar aan de lijn krijgt vindt de brief en ontstane situatie ook verschrikkelijk.

**“de manier waarop ik behandeld werd aan de telefoon was meer dan verschrikkelijk. Zo ga je niet met mensen om.”**

“Uiteindelijk hoefde ik niet naar de informatiebijeenkomst en hoef ik ook niet te werken bij Pastiel. Maar de manier waarop ik behandeld werd aan de telefoon was meer dan verschrikkelijk. Zo ga je niet met mensen om.”

- “Ik zal me even kort voorstellen: ik ben 55 jaar, HBO opgeleid met een brede werkervaring. Ongeveer 12 jaar geleden ben ik in de zorg beland. Ik heb nooit eerder aanspraak gemaakt op een bijstandsuitkering.

Enkele maanden geleden ben ik veranderd van werkkring en daardoor in inkomen flink achteruit gegaan. (dat ik die keuze heb gemaakt heeft natuurlijk redenen maar die zijn nu denk ik niet zo relevant en anders wordt het zo'n lang verhaal).

Ongeveer 2 weken geleden heb ik de “stoute” schoenen aangetrokken en met een flink portie tegenzin een aanvullende IAOW uitkering aangevraagd bij gemeente de Friese Meren. Reden: mijn parttime werk als verzorgende (16 à 20 uur per week in de nachtdienst bij een particuliere woonvoorziening) wordt dusdanig slecht betaald dat ik niet aan het sociaal minimum kom.



Mijn sollicitatieactiviteiten hebben tot op heden (nog) niet geleid tot een aanvullend inkomen maar ik hoop toch zeker dat dit op niet al te lange termijn zal gebeuren.

Ongeveer 1 week na mijn telefonische aanvraag lag er plots een (dwingende) "uitnodiging" van ene Pastiel in de bus. Ik had hier nog nooit van deze organisatie gehoord, maar werd in die schaamteloze brief gesommeerd me in gemakkelijk zittende kleding te melden op het industrieterrein in Joure waar ik met onmiddellijke ingang 4 dagen per week van 7.30 tot 16.00 te werk zou worden gesteld om productiewerkzaamheden te verrichten. Dit gedurende vier weken.

Daaraan gekoppeld iets over een mobiliteitscoach e.d. ( nou, op het gebied van mogelijkheden op de arbeidsmarkt en sollicitatieactiviteiten ben ik meer dan goed geïnformeerd; Ik denk dat Pastiel meer van mij kan leren dan ik van hen)

Vervolgens: Mijn eerste reactie was er een van stomme verbazing. Die verbazing sloeg binnen enkele minuten om in boosheid en een gevoel van niet serieus te worden genomen. Daarop volgden gevoelens van vernedering en neerbuigendheid ten opzichte van mijn persoon.

Ik heb de telefoon gepakt en ben de discussie aangegaan met twee medewerkers van Pastiel. Ik heb ze overduidelijk te kennen gegeven dat ik een individu ben met een persoonlijk verhaal en dat een en ander afgestemd moet worden op mijn situatie, werkervaringen en opleidingen. Dit onderhoud heeft geleid tot een afspraak met een medewerker van Pastiel.

**"ik ben een individu met een persoonlijk verhaal"**

Ik ben erg benieuwd naar het verloop van dat gesprek. Maar ik ben telefonisch al "gewaarschuwd" dat ik niet moet denken dat ik er zonder productiewerk vanaf kom.....

Ik vind dat als je een (gedeeltelijke) uitkering aanvraagt er een tegenprestatie tegenover mag staan. Maar alles in verhouding graag.

Eigenlijk voel ik me op dit moment op twee fronten uitgebuit; ik heb enerzijds een werkgever die me keihard laat werken met veel verantwoordelijkheid voor een hongerloontje en anderzijds een re-integratie project dat mij ook nog eens laat voelen dat ik niet veel voorstel!"

- Mevr. S, 55 jaar is kort geleden in .... komen wonen. Ze is pas gescheiden, geen alimentatie. Ze heeft een klein baantje in de horeca. Omdat ze er in uren op achteruit is gegaan ontvangt ze ook nog een "plukje" WW.

Mevrouw S. komt nauwelijks rond en trekt uiteindelijk de stoute schoenen aan en doet een beroep op aanvullende bijstand.

"Vlak daarna kreeg ik een oproep van een organisatie waar ik nog nooit van had gehoord, Pastiel, om me te melden om daar aan het werk te gaan. Ik vond de toon van de brief stuitend en vernederend, maar ben toch gegaan omdat het anders gevolgen voor mijn aanvraag zou kunnen hebben."

Mevrouw S. omschrijft de sfeer in de hal waar ze simpel productiewerk moest doen als wantrouwend.

"De leiding stelt zich autoritair en dwingend op. Een vrouw die ik sprak vertelde dat ze niet naar een afspraak met de pijn-poli mocht. Ook had ze oppas moeten regelen voor haar kinderen om daar te kunnen werken. Ik sprak mensen van 62 die daar stickers zaten te plakken! Dat is toch niet normaal? Op mijn leeftijd is het al heel lastig om werk te vinden! Een echtpaar vertelde me dat ze door de crises hun bedrijf met zes werknemers hebben moeten opdoeken. Die stonden daar dus ook te werken!

**"Er wordt niet gelet op leeftijd, arbeidsverleden en opleiding"**

Ik ben blij dat ik daar maar kort geweest ben omdat mijn baantje flexibele uren heeft en dat niet te combineren is met 32 uur werken bij Pastiel."

- Dhr. D, 60 jaar met 40 jaar werkervaring:

"Nadat ik op maandag 4 februari 2013 een IOAW uitkering had aangevraagd, kreeg ik op woensdag 27 februari jl een "dwangbevel" (uitnodiging) voor het PROJECT PASTIEL. Hierin werd mij bevolen om op dinsdag 5 maart 2013 mij te melden bij Pastiel. Compleet met gemakkelijke, lekker zittende kleding en schoeisel en een lunchpakket.

De opstelling van deze brief was dreigend en zeer onbeschoft. Deze brief wekt zoveel woede en frustratie op dat het gevoel ontstaat dat, wanneer je in de omstandigheden verkeert dat je een uitkering aan moet vragen, iets dat naar mijn idee niemand graag doet en zeker niet als je 40 jaar trouw dienst geleverd hebt, je ook nog eens gezien wordt als een nietsnut, een profiteur. Het gevoel van eigenwaarde wat al aangetast is wordt door het aanspreken van een recht, namelijk het recht op een uitkering, hierbij volledig ondermijnd.

Dat je totaal geen rechten meer hebt blijkt wel uit de "tien verordeningen" die men erbij heeft gevoegd . Er wordt niet gelet op leeftijd, arbeidsverleden en opleiding. Met andere woorden, je bent geen knip voor de neus waard! Je komt en wordt voor vier weken aan het werk gezet, zonder enige "intake" of kennismaking gesprek voor de start dag.

Dus keurig op de dinsdag gemeld voor dit project. Ik was daar aanwezig met 25 a 30 andere "slaven". Een advies werd gegeven om de jassen aan te houden omdat daar geen verwarming was. We kregen eerst een voorlichting – ik hoorde verhalen waar Hans Christian Andersen jaloers op zou zijn geworden. Na dit verhaal moest er een intake formulier worden ingevuld – er waren vragen over medicijn gebruik en andere details van persoonlijke aard. Bij het ophalen van dit formulier, kon men aangeven dat men een gesprek met de mobiliteitscoach zou willen hebben. Hierbij werd wel gezegd dat we eerst aan het werk moesten en dat we dan wel werden opgehaald.

**"Je wordt ook nog eens gezien als een nietsnut, een profiteur"**

Hierna volgde een rondleiding door het gebouw waar ze nog midden in de verbouwing zitten. Wat opviel is dat het gebouw nog niet geschikt is om mensen te herbergen (bijstand uitkeringsgerechtigde natuurlijk wel).

In het gebouw, waar toch veel mensen aanwezig zijn, is er 1 toilet voor de vrouwen en 1 toilet voor de mannen. Het was er niet schoon en het lijkt mij onvoldoende.

Daarna kwamen we in een zeer lawaaiige hal waar een grote lange tafel stond waar al een boel mensen aan het werk waren om mandjes in te pakken. Midden in die hal aan de zijkant was een glazen hok waar de "slavendrijvers" (toezichthouders) zitten om de mensen in de gaten te houden. In een flashback zag ik mijzelf als een klein jongetje in de jaren 50 voor het raam van de inrichting van de GGZ staan waar de patiënten snoep aan het inpakken waren.

Deze vorm van "dwangarbeid" wordt blijkbaar als werk gezien om je zo snel mogelijk aan een passende baan te helpen, dacht ik. Dit betekent dus dat ik na 40 dienstjaren op een volslagen respectloze manier aan het werk gezet word en mandjes in mag gaan pakken om werkervaring op te doen.

Hiermee was de rondleiding afgelopen. Mensen die geen gesprek hadden aangevraagd moesten aan de werktafel plaats nemen (die meteen vol was) en de rest moest dus terug naar het voorlichtingslokaal waar we dan werden opgehaald voor het gesprek.

Tijdens dit gesprek heb ik mijn persoonlijke omstandigheden aangekaart. Er werd mij toen gezegd dat ik naar huis kon gaan en dat ik woensdag 6 maart a.s. niet hoefde te komen én tevens dat ik ook op diezelfde dag, woensdag 6 maart 2013 een mailtje zou krijgen met hoe & wat verder.

**"Dit betekent dus dat ik na 40 dienstjaren op een volslagen respectloze manier aan het werk gezet word"**

Dat was dus woensdag 6 maart – vandaag is dinsdag 12 maart 2013 en heb ik nog steeds niets gehoord! Dit betekent dus dat, zoals ik gewend was om te werken, dat "AFSPRAAK IS AFSPRAAK" daar nog niet is doorgedrongen.

- " Het gevoel dat je bekruipt als je daar binnenkomt is niet te beschrijven. Je voelt je zwaar vernederd: ik moest washandjes vouwen en de vieze in een container doen .

Nou weet niet wie dit fantastische systeem bedacht heeft maar die snapt er echt niks van en heeft geen gevoelssprieten. Mensen die echt het pad kwijt zijn en echt aan de afgrond van de samenleving staan zou het ergens nog kunnen motiveren.

Maar ik heb altijd gewerkt op de administratie en dan vier weken washandjes vouwen of schuimrubber knippen om aan een uitkering te komen .

Het voelt of je een misdadiger bent. Weet diegene wel hoe vernederend het is om een uitkering aan te vragen?

Ben huilend naar huis gereden je voelt je niemand meer. Hoop dat dit systeem snel veranderd wordt, zou hier zelfs wel aan mee willen werken om dit te herzien.”

- “Allereerst bedankt voor de mogelijkheid om mijn verhaal over Pastiel met jullie te mogen delen en dat de SP langs is geweest.

De allereerste uitnodiging en daarmee kennismaking met Pastiel (Franeker) viel mij rauw op mijn dak. De brief riep bij mij nare associaties op over tewerkgesteld worden et cetera.

**“Werken kon ik niet na 10 jaar eigen bedrijf te hebben gehad.”**

Het lijkt erop dat de toon van de "uitnodigingsbrief" nog niet is aangepast.

Het contact met Pastiel verloopt moeizaam hunnerzijds, ik ben meteen duidelijk geweest en heb vandaag voor het eerst na 3 weken een mailtje van mevrouw L. gekregen voor een uitnodiging. Ik heb de uitnodiging geaccepteerd, ik wil best in gesprek gaan, maar heb (persoonlijke) redenen om niet mee te doen aan dit project.

Deze en dus ook mijn persoonlijke redenen en (niet al te beste) ervaringen wil ik best met u delen, in een gesprekje misschien deze week nog, voordat ik met hen aan tafel ga. Iemand attendeerde mij laatst op de gang van zaken bij re-integratie bureau FourstaR. Zo kwam ik maandag op uw site terecht toen ik daarna klachten + Pastiel ging googlen.”

- “Ik ben nu 8 maanden bezig bij de technische dienst van empatec eerst onder empaselect loadswurk Franeker en na dat dit werd omgedoopt tot Pastiel krijg je te horen ga maar gewoon door terwijl de afspraak was 1 maand intake washandjes stapelen 6 maanden werk ervarings plek maar ik werk nu bijna 9 maanden op de werk ervaringsplek en allemaal onder het mom wij zullen jou leren werken. Want dat kon ik niet na 10 jaar eigen bedrijf te hebben gehad.
- “Omdat ik door mijn rug geen werk meer had heb ik zelf aangegeven dat ik wel naar Wurkwizer wilde (een voorloper van Pastiel) opdat ik dan kon zien hoe mijn lichaam zich zou houden. Ook omdat het verhaal wat we hoorden niet slecht was.

Je kon er schilderen, knutselen, naast de werkzaamheden die er waren.

Het was gewoon kauwgom inpakken, ballen opblazen, graspollen kleiner knippen voor de kwekerij, uiteraard ook de overbekende washandjes. Ook heb ik in Wier geholpen in de tomatenkwekerij. Werd er bij ons gevraagd wie er mee wilde naar de kassen, werden er in Bolsward gewoon mensen aangewezen.

Vlak voor de zomer (2012) heb ik twee weken met plezier op de grafische afdeling gewerkt (perforeren, ringen etc etc). Maar na de zomer gewoon weer washandjes etc. Onder het mom van kijken wat mijn lichaam toestond accepteer je het werk al was het niet leuk.

Op een gegeven moment werd er een tweede verdieping boven het fietsen gedeelte gemaakt. Vele collega's hadden last van het lawaai (91 Db). Wij moesten gewoon doorgaan met kauwgom inpakken, terwijl je bij 80 Db gehoorbescherming behoort te dragen.

De stoelen waar we voornamelijk op moesten zitten waren arbo goedgekeurd, maar daar hield ik het nog geen halve dag op vol. Na de zomer stonden alleen deze stoelen er nog zo ongeveer. Daar was ik dus allerminst blij mee en heb dit ook meerdere malen aangegeven.

Na de zomer kwamen ook de mensen die voor vier weken aan de slag moesten voor hun uitkering. Regelmatig stonden we met ongeveer 60 man op de werkvloer. Dit was te druk. Daarnaast konden er voor de zomer gewoon grappen gemaakt worden, nu gaf dat alleen maar ergernis onder de mensen. Eén persoon was zelfs zo erg bezig dat ik boos naar de leiding ging en heb aangegeven dat zij direct wat aan hem moesten doen, zo niet dan zou ik het wel doen. Ze hebben er een persoon tussen gezet die op de werkvloer er voor zorgde dat alles in goede banen geleid werd.

Het werd me allemaal te druk op de afdeling en het zitten op de stoelen hield ik helemaal niet meer vol. Gelukkig was er de mogelijkheid om terug te gaan naar grafisch. Dit werd een werkervaringsplek en daarnaast moest ik naar Nijwurk in Bolsward voor sollicitatie training etc. De trainingen vertelden me eigenlijk niets nieuws. Ik kan niet goede tegen de bus, daar was geen begrip voor, dus moest ik hartje winter op de fiets die kant op.

Nu het Pastiel is geworden, heb ik een andere jobcoach gekregen en ja, ben voor drie maanden aan het werk met behoud van uitkering. Een contract kan ik waarschijnlijk wel vergeten, want ik hoor dat er bezuinigd moet worden."

● "Ons eerste telefonische contact met Pastiel per telefoon was bijzonder onvriendelijk en dwingend en ook de eerste brief om daar te verschijnen liet nog al te wensen over.

Maar inmiddels hebben we een nieuwe versie van deze brief ontvangen en die is een stuk beter.

I.v.m. een aanvraag voor een gezamenlijke WWB uitkering bij gemeente Franekeradeel per 3-4-2013 (die overigens nog niet is toegekend) was aangekondigd dat wij bij Pastiel samen 64 uur per week moesten gaan werken en 7 mei was onze eerste dag.

Op onze Facebook groep Meldpunt Misstanden Uitkeringen hebben we er verslag van gedaan:

<https://www.facebook.com/groups/177207305762866/permalink/192493207567609/>

Inmiddels heeft de groep ruim 500 leden en komen er steeds meer meldingen van misstanden uit het hele land binnen.

## CONCLUSIES

Pastiel heeft als doel om mensen aan het werk te helpen. De SP concludeert dat de werkgeversbehoeften (werk) hierbij centraal staan en dat de mens volledig ondergeschikt is. Het werk is niet passend en mensen hebben het gevoel dat ze als minderwaardig behandeld worden. “Geen knip voor de neus waard”. “Als misdadiger behandeld”. Dit zijn reële gevoelens van mensen. De werkomstandigheden zijn demotiverend en niet gericht op een toekomstige baan. Mensen re-integreren niet in de maatschappij met dit project maar worden als tweederangsburgers buiten de maatschappij geplaatst. Immers de armoede blijft - de mensen moeten tegen een uitkering werken. Ook de toon waarop de mensen behandeld worden geeft aan dat ze als tweederangsburgers beschouwd worden. Als slaven die geketend zijn aan de bijstandsuitkering.

Ieder mens is een mens die menswaardig behandeld moet worden. Een mens integreert in de maatschappij als hij of zij voelt dat hij of zij een volwaardig mens is die kan bijdrage aan die maatschappij. Met een passende baan tegen eerlijk loon die je uit de armoede helpt.

Pastiel integreert niet. Pastiel desintegreert. Een partij van de arbeid mag geen partij van de slavenarbeid worden. Hervorming van het project waarbij de mens meer centraal staat is nodig.



## **AANBEVELING**

Re-integratie moet echt passend zijn. Dus maatwerk, want dat is pas een oplossing. Dingen laten doen die niet passen werkt demotiverend. Ga uit van waar de mens plezier in heeft. Iemand die wil leren zou dit ook werkend mogen doen (vrijwillig werkervaring opdoen), maar dan wel tegen eerlijk loon voor de verrichte arbeid. Mensen zouden ook vrijwilligerswerk mogen doen. Maar dit mag niet "loon" verdringen.

Maak geen winst met re-integratie. Elke cent moet geïnvesteerd worden in de mens. Zet in op opleiding en scholing zodat mensen een duurzame arbeidsplek vinden en niet meer terugvallen op een uitkering.

Sluit bij aanbestedingen een voorwaarde van "social return". Bijvoorbeeld dat er werkplekken gereserveerd worden bij een aanbesteding voor werkzoekenden.

Ga met de bedrijven (ook MKB) in Súdwest-Fryslân in gesprek om tot een convenant te komen tot het in dienst nemen van jongeren. Praat met bedrijven over opleidingseisen en probeer samen met de opleidingsinstellingen tot een overeenkomst te komen.

## **TER OVERWEGING**

Ook de SP beschouwt werken als een plicht. Het is een kwestie van solidariteit dat iedereen naar vermogen een steentje bijdraagt aan de samenleving. Dat hoeft dus niet altijd werk in loondienst bij een baas te zijn. Opvoeding, mantelzorg en allerlei vormen van vrijwilligerswerk kun je zien als morele vormen van werk. Ze leveren een waardevolle bijdrage aan (het functioneren) van de samenleving en het welzijn van mensen.



